

os da tage Forslaget frem og lad os se, om den Radikalisme, som ligger i Forslaget, er en Radikalisme, som vi kunne slutte os til, thi Forslaget er i Virkeligheden radikal. Selvfølgelig vil jeg ikke hermed sige, at jeg i alle Punkter kan slutte mig til det Process-forslag, som den ærede Justitsminister forelagde her i Salen i 1880. Nej, der er paa mange væsentlige Punkter Uoverensstemmelse mellem mig og den ærede Justitsminister. Men jeg betragter dette Forslag som et udmærket Grundlag for Forhandling. Efter de Udtalelser, der i Gaar fremkom fra den ærede Justitsminister, erklærede han sig jo villig til at gøre Indrømmelser, til at tage op til Forhandling og Eftertanke alt, hvad vi fremkom med her om denne Sag. Den ærede Justitsminister stillede sig i denne Sag meget liberalt. Lad os da gennem en Forhandling prøve paa, om vi kunne faa noget ud af det. Muligvis kunne vi ikke faa meget ud af det under den nuværende Justitsminister. Jeg tør ikke have nogen Mening i den Retning, men lad os gøre et Forsøg, fordi dette Forsøg virker mere udadtil, end det virker her i Salen. Faa vi ikke noget ud af det her i Salen, lykkes det os ikke at bringe en Retsreform igennem i en nær Fremtid, naa vi dog det, som ogsaa har overordentlig stor Betydning, at vi holde Forslaget oppe her i Landet, at vi have hejst vor Fane her i Landet, og at vi igen have vækket den Interesse, som er ved at slumre ind her i Landet. Det er paa Tide, at vi igen komme til at talse vor Kærlighed overfor Grundlovens § 74, at vi igen komme til at tale om vore Følelser angaaende denne Sag, og vi tale om den anderledes og paa en anden Maade, end de 23 ærede Medlemmer gjorde forleden, thi jeg ser, som jeg sagde før, ikke andet, end at disse 23 Medlemmer have opgivet Troen paa Grundlovens § 74, opgivet Haabet om nogen Ginde at faa noget ud af denne Paragraf. Det har jeg ikke; jeg er villig til at tage Arbejdet op naar som helst, og jeg vilde føle mig i Strid med min hele Fortid, i Strid med hele Venstres Fortid her i Landet, hvis jeg nægtede min Medvirken til at bringe denne Sag ind for Folketinget, hvis jeg ikke var villig til paa ethvert Punkt at tage Arbejdet op for den. Jeg vilde, hvis jeg ikke var villig dertil, have vilget min Fortid og Venstres gamle Standpunkt; om de 23 ærede Herrer ogsaa have gjort dette, det maa blive de Herrer's Sag. Nej, det er paa Tide, vi tage Sagen op. Jeg skal ikke komme ind paa det nuværende Retsystem, det ligger ikke særlig for til Behandling; men jeg tror nok, at vi alle

sammen faa paa et, faa paa et andet Punkt have mærket, hvordan det Retsystem virker. Det kan ikke hjælpe, at det ærede Medlem fra Røge (Hørup) kommer og vil fortælle os, for øvrigt som en hel ny Udtalelse fra hans Side, — tidligere har han sagt affkurat det modsatte — at det er ikke Systemet, der bærer nogen Skyld, men at det er Dommerne, at det er de Mænd, der udføre Systemet, der virke i Systemets Tjeneste, som bære hele Systemet. Systemet er godt nok, efter hvad det ærede Medlem sagde. Men det er ikke Tilfældet, og jeg er vis paa, at selv det ærede Medlem og hans nærmeste Meningsfæller her i Salen føle med sig selv, at det er ikke Tilfældet. De føle godt, at det Retsystem, som vi endnu have, ikke er til Være for os, ikke er til Være for den lovgivende Myndighed at leve under her i Landet, og at det Retsystem i Virkeligheden ikke hører sammen med Civilisationens Fremstrid, med den Civilisation, den Udvikling, som Landet og Befolkningen staa paa. Jeg er saa sikker paa, at de Herrer godt føle, at Retsystemet og Befolkningens udviklede Stilling, Befolkningens Intelligens i det hele taget ere i absolut Modstrid med hinanden. Se vi hen til andre Lande, hvilke Lande staa da paa et Retsystem saa forældet, antikt og umuligt som vort? Ikke en Gang Rusland, der dog ikke er særlig demokratisk, har et saa forældet Retsystem, for ikke at tale om andre Lande, som Norge, Sverige, Tyskland, Frankrig, England; de Lande ere langt forud for os. Det er paa Tide, at vi prøve at tage Skridt med. Naar jeg før nævnte, at der var 23 Modstandere af Retsreformen, kommer jeg i Tanke om, at jeg nødes til at bede det ærede Medlem for Præsto Amt's 3dje Valgrets (Beth) om Forladelse; thi jeg regner ikke det ærede Medlem som en Modstander af Retsreformen; nej, det ærede Medlem er endogsaa meget fremmelig i den Retning; det ærede Medlem har beholdt sin gamle Kærlighed til noget nyt i den Retning og den gamle Afsty for det gamle. Vi saa det forleden Dag; aldrig saa snart hørte det ærede Medlem, at der var Tale om, at vi vilde have en Retsreform, straks sprang det ærede Medlem op: Vær saa artig! Her er min Retsreform! Af den Grund kan jeg ikke regne det ærede Medlem til Modstanderne. Jeg yder det ærede Medlem min Paastømmelse, og jeg haaber, at hele Tinget er overmaade glad ved det ærede Medlem. Den gode Vilje bør nemlig altid paastømmes, selv om ikke altid Evnen svarer til Viljen.